

Lehekuu
19. päiv
2009

Nummör
10 (181)

Leht mass erälde
ostõn 5 kruuni

UMƏ LEHT

VANA VÖROMAA RAHVA UMAN KEELN LEHT

**Nagelmaa Silvia Rāpināst
ja kirāndūsest**

Kae lk 2

**Milles tuu hāā om, ku
puukōsō mulda tsuskat**

Kae lk 3

**Ruitlanō kuts kapot
Vōopso poodi mano**

Kae lk 4

Vōromaa tütrik sai vōistumāngmise pāapreemiā

15. lehekuul tulli 34 Eesti nuurt rahvapillimāngjāt Villāndihe Eesti perimūsmuusika keskkustō vōistu māngmā, pāapreemiā vōitsō Vōromaa kannōldaja Piho Ann Maria.

Vōromaalt olli māngmān Vōro ja Antsla muusikakooli latsō. Piho Ann Maria opp Vōro muusikakoolin. Kittā saiva ka Vōromaa toropillimāngjā Kuslapuu Kaisa ja lōōdsatütrik Jōgeva Kaisa.

Zürii liikmō Roose Celia sōno perrā om rahvapille opjilō säänest vōistumāngmist vaia ja tuu avitas ka selges saia, māāne muusika om perimūsmuusika ja māndse pilliluu vahtsōmbast aost peri. Pāält Roose Celia hinnassi latsi muusikatundmist ja pillimāngu ka Tormisō Veljo, Punderi Neeme, Pōlderī Jaanus ja Vabarna Jalmar.

LAUBE KADRI

Urbanipāāvā laat Urvastōn

23. lehekuul peetas Urvastōn joba kolmandat kōrda urbanipāāvā laata. Inne kauplōmist, hummogu 7 aigu kullōldas Tenni Riho vidāmisel Urvastō kalmuaia pāäl tsirgulaulu. Pāält tuud uut Urvastō kerigu opōtaja Salumetsa Üllar hummogupalvusōlō.

Kauplōminō nakkas pāäle 8.15 aigu pastoraadi pargin. Müvvās käsitüüd, paiklikku sōōgikraami, öko-kraami, kasvukōisi. Saa oppi kohopiimāvärvī tegemā ja savist asjo vuulma. Valitas kõgō parōmb kodovein, täika pāäl saa koton saisma jäänüt kraami müvvā. Māngvā külāpillimehe, kell 12 om Kihnu Virve perreandsambli kontsōrt. Kell 14 mindās ohvri-lātet ja ohvrikiivi kaema.

Laada hāās saa tetā annō-tuisi. Laada kōrraldas Urvaste Külade Selts. Teedüs tel 520 6001 (Airi), 523 6697 (Mariina), 529 2373 (Anne).

UL

Pōlgastōn valiti kevājāne memm

12. lehekuu pāāvāl valiti Pōlgastōn kõgō kevājādsembāt memme, «Kevādmemm 2009» avvonime sai Soodoma külā memm Kangro Aili (64).

«Sāāne üllātüs! Jāi peris tummas ökvalt!» ütēf Aili ja püüdse pōhjust är arvada: «Olō viis last üles kasvatānu, latsōlatsō kah, noorō andva energiāt!» Üts latsōlats, Lotte, olf Ailil ütēn kah vōēt ja laulsō pidoliidsilō.

Memme konkursi jaos pidi munakarbist hiire tegemā, langa viskama ja kerimā, hegeldāmā ja lillipundi mütšü pāāle pandma. Lōpus lugi Aili kats luulōtust kah. Avvohinnas panti Aililō pāāhā Loka Öie ja Müürsepā Härtsi tettü tanu.

«Seo olf tōnō kōrd memme valli, edimāne kōrd olf kümme aastat tagasi ja sis vōitsō Pōlgastō memm Sohari Tea,» selef ettevōtmisō kōrraldaja Puru Asta. «Seokōrd kõik algusōn pelksi, a ilostō tulliva kohalō ja nii hoolōga olli ette valmistānu, vanōmba naasō tahtva jo kah millegagi silmā paistu.» Kōik viis memmekandidaati (pāält Aili ka Järve Malle, Tinni Maimu, Klaari Milvi ja Värnu Öie) tandsva Kullerkupu rahvatandsurühmān.

Viil sai pidol kullōlda Pōlva muusigakooli latsi laulu, nātā Pōlgastō maaelo seldsi ja Pāri seldsi käsitüümestride pecnūkeist nāpütüüd.

HARJU ÜLLE

HARJU ÜLLE PILT

Pōlgastō kevājāne memm Kangro Aili sai pāāhā uhkō tanu.

Hulga vahtsit Vōromaa kingitüisi

Vana Vōromaa mālehtūs-asākōisi konkursilō nimega «Kingitüs Vōromaalt» saadi käsitüümestri 57 tüüd.

Konkursi edimāne ja tōnō kotus lātsi jagamistō: vōidutüü olli Parijōe Ahti tett tsōōrik puuplāsku ja Toropi Ulla Vōromaa kirjuga asākōisi komplekt. Kolmanda kotussō sai Luiga Karmen, kiā olf kōūtñü esitettüst paprōst pildialbumi ja kaasis vōtnu vana puulavva.

Vahtsit kingitüisi saa kaia jaanipāāvāni Vōro instituudin.

UL

HARJU ÜLLE PILT
Luiga Karmen hindā kōūdedü raamaduga.

Murdōpāāvā Antslan

SAARÖ EVAR

Minevā nādāli lōpūn peeti Antslan üle-eestiliidsi latsi murdōlāulu ja -luulō päivi. 15. sāndsēl kokkosāmisōl astō üles 12 kooli pundi mitmōst Eesti nukast, kokko tullf 200 latsō ümbre.

Folklooritsōōri vai murdōrühmā, miā palfōdōn kuulōn olōman

omma, nāüt-si puulpāāvā ödagu Antsla kultuurimajan pāākontsōrdil mitmōsugumast ligiminekit murdōluulōlō. Virtsu pōhikooli punt Lāāne-maalt jāi miilde hāste kōlāma pantu regi-lauluga. Palfō loeti paigapāälitsit kotus-sōjuttō, sääl man olf kõgō umakiilsembā hiidlasō Kārdla ütis-

gümnaasiumist ja saarlasō Mustjala koolist. Lasnamāe ütisgümnaasiumi latsō Tafnast loi vōrokōsō Kolga Raimondi luulōtuisi ja lauli eurolāulu «Tiī». Antsla gümnaasiumi grupi Helühand juhataja Kambergi Kersti olf kampa vōtnu ka Vōro luuvuskooli latsō. Latsō kammōvā kandlit ja Otsari Lauli, kiā etend viimātse pāāle vällā säctüt etnōpivi, lugi Kalkuna Henn-Hillari juttu krati tegemisest. Sāāne jant pand publiku väegagi ütēn elāmā.

Tiatrit tei ka Tori latsō Pärnumaalt ja Vilustō latsō Rāpinā kihlkunnast. Vilustō Katusō-tiatrin omma juhendaja Māhari Ene ja Salfi Krista lava pāāle säādñü tükü «Kask ja kōivu». Kaplinski Jaani jutu perrā sündññü tükü luulōtusō om kirotānu Kōo osatātññä Pendi Katrin, muu om sündññü rühmātññüst.

Māhari Ene ütēf, et Katusō-tiatrin om tähtsä latsi ütēn mõtlōma haardminō ja suuv, et māng tulōssi latsi hindā seest. «Kaske ja kōivu» tetēn kāve nā läbi kōiki osatātññjide kodotalo, mārge kaardi pāāle egā latsō jaos tähtsä kōo.

Etendūsen om tsirkō, kiā laulva kōoga ütēmuudu vōro

keelen ja om ka peris kirivit eurotsirkō, kinka kiil om mõlōmba pāāosalidsō jaos andsak. Lōpus tulōva bioloogi, ütēse, et mõlōmba puu liik om ladina keeli *Betula* ja käskvā umavahel är leppi.

Kirānik Traadi Mats, kiā om ammuskinō murdōlāulu ja -luulō päivil kājññä, ütēf, et om hāā miil nātā, kuis asi paranōs, lava pāāle tulōva vahtsō tsihi ja mõttō. Ollōn esi tarto keelen kirotāja, om tā kõgō vōrokōisi edust rōōmu tundnu.

Kōik, kinkaga kōnōli, kiti seo voori murdōlāulu-päivi kōrraldust ja muiduki pāākōrraldajat, Antsla gümnaasiumi oppajat Rebāse Liiviat.

Māhari Ene: «Mi latsō omma saanu elāmuisi, vōrdlōmist ja saanu targōmbas: ütētüs om kōrda lāññü.» Arōndāmisō iist hoolitsi tüütārō, kon tetti käsitüüd, Folk-rāüss opās tandsō, Contra lugi ummi luulōtuisi ja opās karaokōt laulma.

Lōbusōidul kājññi Poku-maal, Nōiariigin, Tammō-Lauri tammō man ja Urvastō kerikun.

Antsla latsi rōiva lāāvā Aafrikahe

PEEDOSAARÖ KAISA

9. lehekuul olf Antslan taaskasutus-päiv – imā saiva är anda ummi latsi väikus jäänü rōiva. Tullf vällā, et neo rōiva sōitva Eestist peris kavvōlō.

«Rōivit oma täāmbā palfō tuud. Meil om ka Vanan-Antslan kogumispunkt. Edesi lāāvā rōiva Humana kätte, kiā sort nā är. Neo rōiva, mis ei kōlba, lāāvā Saksamaalō ümbretütlemiste, a kōrraligu lāāvā abis Aafrikalō ja Ukrainalō,» kōnōf paiga pāäl ütē ütētüse kōrraldaja Hārri Kati (36) Antsla elo edendāmise seltisist.

Mōtō säänest ettevōtmist kōrralda tullf sis, ku Antsla elo edendāmise seldsi kuunolōkil ajorñññküt tetti. «Mi kuunolōkil pakutas egā aasta mitmōsugutsit vōimaluisi, midā tetā: spordi-, hāātegemise ja latsiütētüisi. Sis lihtsäle tullf mõtō, et hindāl ka koton säāndsit rōivit, midā es mõista kohegi panda vai är anda. Viil nāimi Humana kuulutust

ja vōtsōmi ökva näidega ka ühendüst,» kōnōf tōnō pāākōrraldaja Pruuli Kaia (33).

Üritüs olf mõtōld inemiisile tutvastegemises ja ega suurt rahvahulka seo aasta es oodōtagi. «Seo om edimāne ütētüs. Mōtlimigi, et seo rohkōmb tutvastegemises ja nii muutusō inemise kah rohkōmb tiidjām-bās,» ütēf Pruuli Kaia. Viil luutva naasō, et seost kasus vällā suurōmb ütētüs. «Koton om aiamaa kah ja hulga kasvō jās üle. Tulōval aastal vōinuki nii tetā, et olōs säāndsil huvitundññil vōimalus üle jäänü kasvō vaihta vai sis müvvā,» mõtōf Kaia.

Varsti katō latsō imā Jārgi Mari-Liis (35) olf kohalō tullu uma poiskōsō rōividōga. «Tahas ülearotsōst valla saia,» naardf tā esi. Mari-Liis luutsō, et kohalō tulō iks rohkōmb müüjññit. «Kuna edimāne lats om poiss ja tōnō om tulōman tütrik, sis olōs tahtnu vaihta vai sis osta esi ka midāgi siist. Parhilla olō öññō nüüt rohkōmb mõōmān.»

Mari-Liis arvasf, et vōissi olla ka kodomajapidāmisašjo

jaos säāndsit kauplōmiskotusit. «Nāütüses mul om koton väega palfō serviise, midā ma ei pruugi. Ma andnu neo odava raha iist är ja ostnu hindāle midāgi vahtsōt,» kōnōf tā.

Rōivit ost Mari-Liis siist ja säält. «Om olōman säāndsit asju, midā ma hariligust poodist ei saa, sis lāā pulstipuuti. Mullō om parhilla vaia last uutva imā pükse, Eesti vabariigin piāsi ma näide perrā

pāāliina sōitma,» kōnōf tā.

Ummist vannost rōivist tahtsō vallalō saia ka Pruuli Egely (12). «Muidu jāāse neo rōiva ju kappi saisma. Ma arva, et seo ütētüs om hāā noilō, kellel olō-i nii palfō rahha, et vahtsit rōivit osta,» kōnōf Egely, kiā esi kājññi pāāmidself suurōn ja uhkōn poodin rōivit ostman.

Kōgō kallimb asi, midā tütrik mõi, olf 30 kruuni masva püksupaar.

PEEDOSAARÖ KAISA PILT
Jārgi Mari-Liis kaubōf taaskasutus-pāāvāl poiskōsō rōividōga.

Ärke tekke, mehekese, mis ti tiiti!

...sääne Lõkõride laul tulõ kõrraga miilde, ku mõtõlda riigimiihi plaani pääle naada maaha müümä suuri riigimõtsa tükke. Ja kõnõldas, et mõtsamaad plaanitas suurin tükken maaha müümä naada joba seo suvi. Panga ollõv valitsusõlõ tuud asja soovitanu, niimuudu saavat rahha.

Mõtsa tulõ hoita. Mõts om Eesti kõgõ suurõmb varandus. Eesti inemine hoit väega mõtsa ja mõtsa hääs ei olõ täl umast aost ja rahast hallõ.

Tuud näidäs mineväästanõ Teeme Ära, kon mõtsu alt asku korjama tullf 50 000 inemist. Tuud näütäs ka tuu, et kõgõ om hulga noid, kiä vabatahtligult mõtsa istutama läävä.

Riigimõts om Eesti rahva jaos tähtsä. Tuu om kotus, kohe võit julgõlõ siinde ja marja minnä, ei piä pelgämä, et es näe erävaldusõ silti ja et kostki puhma takast kargas vällä umanik, soolaga laadit püss käen.

Olkõ tuu kriis vai rahahädä ku suur taht, mõtsamaad vällämaa firmadõlõ maaha parsõlda ei või! Ku tuud tõtõst tegemä plaanitas naada, sis või juhtuda, et rahvas ei jää kodo, a lätt viklu ja rihadõga päälina uulitsidõ pääle protestmä. Ja et mõts om Eesti inemiisi süämen, ei pruugi nuu protestmise rahumiilse olla.

Loodami, et niimuudu ei lää. Et riigimiihil jakkus tsipakõsõgi riigimehelikkust ja et nä tuu ulli plaani kipõstõ-kipõstõ unõhtasõ.

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF

Trükjã: AS Võro Täht

Leht Internetin: <http://www.umaleht.ee>

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõunaestis kiil ja kultuur»

Kiri

Kiri kiroda aadrõssil Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee

Toimõndusõlõ om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist honorari ei masta.

Uma kiiksuga mere takan

Lehekuu edimädsil päivil peeti Saarõmaal Salmõ vallon suurt komõjantõ pitu. Tuu olf ütsäs vabariiklik külätiatridõ festival. Võrumaal olf kah kats nautepunti: Mõnistõ rahvamaja näütõpõõr ja Krabi külätiatridõ.

Mõnistõ mänge Jaska Vello tükku «Rändlinnud». Mul olf uma külä inemiisist lõpmada hallõ, et nä võlss tükü valinu olli: tuu tükü kirutaja es tiä vast esi kah, kohe tä uma jutuga vällä jõuda tahtõ ja mis murrõ tä õigõdõ üles olf võtnu. Ja sis olli sääl viil nii hirmsa targa kõnnõ seen, mis inemisele suu perrä ei olõ... Mõnistõ pundin om nii palfu kõvuu tegijit, nä mänge häste. Ja ku näil olõs ollu õigõ tükü laulu ja muusikaga, sis nä olõs umasugutsit pikä puuga lõõnõ!

A Krabi uma olli lännü vällä uma «jutu ja pildiga» ja tuust saiva hindaja kah arru. «Kiiksu kohvik» olf kokku pant rahva seen kuulda ollu nafajutõst. Kõik tuu jant kanti hää huuga ja vaimukalõ ette. Esiki nuu, kes võru keelest medägi ei jaga, sai-

va pia kõgõst arru ja naarsõva õigõ kotusõ pääl. Piaaigu tuuperäst, et mu käest tullf üts Eestimaa keskelt peri inemine küsümä, et mis tuu kiiks võru keeli tähendäs.

Mullõ miildü tuu, et ku egäl puul tuu nabaalunõ nali väega moodun om, sis Mürgü Marje kokku kirutõt ja lavastõt tükün olf tuust väega viisakalt müüdä hiilit. Ennegi tuu lillipotti kusõmisõ olõs ma är jätnü. No nii ull ei olõ külh ütski Võrumaa miis, et ei tiä, määne viisakas kemmerg vällä näge. Ku täl just «ullipaprit» ei olõ vai mõistus maaha juud.

A nii vai tõisildõ. Krabi rahval ja näide päälilig lät suurõl tiatridõl häste: 22 tükü seest, mis kolmõ pääväga Salmõ rahvamajan maaha mængiti, valiti nä kolmõ laureaadi sisse. Mürgü Marje sai Möldre Mari nimelise näütõlõjavvuhinna, medä and vällä Tabivere vald, ja viil lavastajapreemiä kah!

Krabi rahval tasusi kimmäle nii kavvõdõ sõita. A tuu külätiatridõ egä-aastanõ pidu om üts väärt kotus, kon säändse hää kiiksuga inemise kokku saava, kellele medägi esi tetä ja tõisi umasugutsit nätä miildüs.

Tulõva keväjä pectäs tiat-rifestivali Vanan-Vigalan. Vast näet sääl jäl nii Mõnistõ ku Krabi rahvast ja vast tulõ tõisigi säälpuult. Jo egän rahvamajan õks näütõmängu ka tetäs!

NÕLVAKU KAIE

HARJU ÜLLE PILT

Nagelmaa Silvia pidä Kangro Bernardi kirätõiest.

Nagelmaa Silvia: ku Räpinäle lää, lää iks kodo!

Räpinält peri kirändüstiidläne Nagelmaa Silvia saa seo riidi, 22. lehekuu pääväl 80 aastakka vanas. Silvia ütles, et eläs külh Tarton, a om hinge poolõst võrokõnõ. Timä süämen omma kimmäle uma Räpinä miis Abel (83), Räpinä suvõkodo ja latsõiä-mälehtüse. Ka võro kirämiihi Kangro ja Adsoni loomingust pidä tä palfõ.

Miä tulõ silmi ette, ku mõtõlda latsõpõlvõ Räpinä pääle?

Edimädsõ mälehtüse omma-va, et lätsi tanomat pite tii viirde. Toda ei mäletä, midä ma hiitü, tuli joostõh tagasi ja sattõ käpile maaha. Sääl olf üts puujuur ja ma lei uma pää är. Tuu väikene arm om mul seoniaoni otsa iih!

Ku meil chitedi lauda otsa puukuuri, mehe lõigiva suuri palkõ. Ma tahtõ kah lõigada. Võtsõ tarõst väidse ja lätsi lõikama. Muidogi minno saadõti kõrraga minemä. Lätsi sõs väidsega aida ja naksi uibut lõikama. Olli vast kolmõaastanõ. Külämiis lätõs hobõsõga müüdä ja ütõf: ai-ai, lats, mis sa sääl tiit! Minol nii süä täüs, lätsi imä mano kaibama, et külämiis nii halvastõ mullõ ütõf. Noh... a imä käest sai sis tõsõ tõrõlusõ!

Midä sõa-aost mäletät?

Sõs mu klassi tublimba tütrigu tuli Tartolõ ja ma es saa kah maaha jäiä. Vast olf 1944, ku sai Tarto tütlätsi gümnaasiumi sisse. Ku sõda lõppi, sis lõpõti kooli ja lätsi Tarto ülikuuli cesti kiilt ja kirändüstõ opma – ma olli väega suur raamadusõbõr. Parhilla om meil kotoh nii 20 000 raamadu ümbre.

Kuis tuu nii trehväs, et miis om kah Räpinält peri?

Ütel aol saimi ülikuuli, samalõ kursusõlõ ja nii tuu tutvusõõprus lätõski edesi. Inne viimäst kursust olli pulma, et saasi ütõte kotusõhe tüüle – muidõ olõssi ütõte ja tõnõ tõistõ Eesti nukka tüüle suunat.

Olf teile tähtsä, et miis Abel om võrokõnõ?

Vast iks. Võromaa rahvas mullõ väega miildüs. Ku lää iks Räpinäle, sis lää kodo. Tartõ om mullõ kah hää kodo, a kõik suvõ olõ õks Räpinäh olnu. Tutvit mul sääl sõski palfõ alalõ ei olõ. Nagelmaa Uno om mu mehe velepoja poig, timäga iks kõnõlõmi. Tubli näütõljä,

kaõ, et tä vahel juhuligult mæng. Olõ nännü «Sillapää Ossi kroonikat» ja «Õõpikut Võhandu kaldalt».

Kõrra aastah käümi Nahal Abeli sugulaisi man. Tädipoig Mutsu Eldur eläs kah Räpinäh. Tõnõ tädipoig Ootsingu Vello om koolnu.

Kõnnu vanaimä olf tuu, kes iks mi puul käve. Tä kõnõf mullõ vahvit juttõ ja mõistatuisi, kirodi näid üles kah, a neo omma är kaonu. Nii kaõ!

Mille poolõst võrokõsõ omma süämälähküdse?

Võrokõnõ om sääne valla-lidsõ loomuga. Ku läät timäga kõnõlõma, sis kõnõlõs tä sukka nigu uma inemisega. Ma olõ küländ põhacestlätõsiga läbi käünü, ku vahepääl Talinah tüül käve. Põhacestlänõ om hoobis kinnitõemp.

Määne om üts illos võrokiilne ütõlemine?

Kõrraga ei mõistaki ütõldä, piät perrä märkmä. A olõ telekast iks naid võro saatit kaenu ja võrokõisi kiilt kullõlnu. Noorõmbil ei tulõ võro kiil häste vällä, a ütõskõrd olf saatõh ülikooli oppõjõud, Kukõ Eeri, no nii puhast võro kiilt kõnõf! Väega illos võro kiil olf! Et tä om mu mehe kooliveli, sis kõlistimi tälle kõrraga ja tennässimi tuu iist.

Ma esi egä päiv umma kiilt ei kõnõlõ ja mul tükis kah mõni cesti keele sõna sisse, ku kõnõlõ.

Määne om ti lemmik võro keelen kirotaja?

Ammõditüül keele ja kirändüse instuudih olf mul põhitüü suurõ kirändüs-aoluu kirotamõnõ. Sääl olli päämidse Põhõ-Eesti autorõri. Lõuna-Eesti autoritõ olõ niisama lugõnu. Mullõ miildüs Kangro Bernard. Timä raamadu omma mul kõik olõmah, läbi loedu, mu meelest om tä väega hää kiränik. Jaik kah miildüs ja Adsoni luulõtusõ.

Täämbätsist luulõtajist om kõgõ lähedätõemp Kün-napi Askõ. Tä eläs külh Talnah, a tä loomingul om sügävüst ja täl om lõuna-cestlätõse hing.

Võrokiilne eurolaul olf külh kinä, a mis mullõ suku-gi ei miildü, neo omma neo ropu sõna, mis täämbädsõ

ao kirämche palfõ pruukva. Meil kotoh es kuulõ ma uma esä suust esiki mitte ütõtegi «kuradit», kukki meil käve küläh hulga sõpru, naabrimehe ja ma olli kõgõ jutu man.

Mis inemise ti vanõmba olli?

Väiketalõmehe. Päält edimäst ilmasõta sai esä kah Räpinä mõisast väiku talõkrundi Raigla suurõti man. 5–6 vakamaad põldu olf, hainamaad kah parasjago. Meil kasvatõdi peekonitsiko Inglõsmaalõ, säält tullf raha. Kommiraha olf mul olõmah ja söõgilaud olf kõrralinõ. Meil käve Postimiis, esälõ põllumajandusõ aokiri ja mullõ Lasteleht.

Sääl olõs hää ellõ olnu, a päält sõta võeti jo maa kõrraga är. Huvi olli kah tõsõ ja nii taa lätõ.

Üts talõhoonõ om hõõnõ, sääl kasvatamõ lille ja maitõsõhainõ. Elotarõ taht kah remonti. Kõgõ kimmämb om tuu hoonõ, mis kõgõ edimält chitedi, ku esä-imä Kõnnust tulliva. Tuu olf peräst aida iist.

Millega ti latsõ tegelese?

Üts tütar om keele-, tõnõ kirändüseinõmine. Latsõlatõsi om kolm: Ene tütar om lõpõtanu Tartõ korgõmba kunstikooli. Heli tütar om Talinah tüül, tegeles valitsusõ majah kodanigu-asjuga, poig opis tehnikaülikoolih.

Küsse HARJU ÜLLE

Andsak vanamiis

*Kõrd elli andsak vanamiis,
Kes kõkkõ lugõ är.
Nii toda sääl kui sedä siin
Tä mutku lugõ är.
Nii jõus ka siitil, vaglõ järg:
Üts, kats, kolm, neli viis.
Ku lõkot' müüde mõni härg,
Tä noidõ arvu tiis.
Sai numbrõ ega lillitäss
Ja ega osski raah
Ja õdagus, nii ütõldäs,
Roiskväsünõ oll' maah.
Es hooli ilmast, lugõ nii,
Misperäst, küsit sa.
Võt oll' täl sääne andsak viis,
Om kõik, mis tiä ma.*

James Krüss «Minu vaaris ja mina», ER 1979, seo luulõtusõ om Räpinä murrakuhe pandnu Nagelmaa Silvia

Üts küsümüs

Minevä riidi pidi Põlva talõrahvamuusõum Karilatsin 30. aastapäivä, tekõ valla huuaõ ja vahtõsõ välläpanõgi õkva vahtõsõ-tettün magasiidan. Määndsõide sääl nätä olõvidõ asju luu omma kõgõ põnõvamba?

Niinemäe Tiiu, muusõumi päävarahoitja:

«Näütõses linaraats – inemine, kiä taa muusõumilõ andsõ, kõnõf, et tä tüütõ edimädsõ Eesti Vabariigi aigu taaga nii palfõ, et sai jalgratta osta. Suurist massinist om põnnõv aurumassin, midä vidi 5–6 hobõst.

Magasipulga (Niinemäe Tiiu näütäs naid pildi pääl – UL) omma külh vahtõ, teimi naa Villändi muusõumin olõvidõ perrä, a pääl kirotimi Karilatsi külä taluumanigõ nime. Naid om nii 16 pulka. Magasipulgal um kats puult – üts puul olf sõs magasiidan ja tõnõ talumehe käen. Kriips mængiti sõs mõlõmba poolõ päälõ ütõtemuudu.

Magasiitu lugu nakaõ päälõ 18. aastasaõ peräõstast, tsaar Paul I aost, ku mõisnigõlõ panti kohus magasiitu vilätõgavara jaõs üllen pitä. Magasiit om piaaigu nigu parhillanõ pank, õnnõ raha asõmõl olf vili. Aidan olf kolmõ villä: kescv, rügä ja kaar. Ku talul es olõ käemihi võtta, sõs pidi vilä lainamist tagama kinnivara vai muu pandõga. Vilä pidi aita tagasi tuuma märdikuus. Ku keväjä lainsit täpõse triiki täüs mõõdiano-ma, sõs sügõse tullf tagasi anda kuhan, proõntõga (umbõs kats proõntõ).

1839. aastast om arhiivin teedüs Kähri magasiida kotõsilõ, 1879. aastagal sai valmis Karilatsi magasiit. Seo ait olf tüün umbõs 1924. aastagani, 1928. aastal chitedi päälõ tõnõ kõrd ja huunõst sai veski. Veskiomanik olf Valli Jakob. Timä tütre perändigi seo huunõ 2000. aastagal mi muusõumilõ. Vaihõpää, kolhoosi aol olf siin kuivus ni viläveski.

Mitmidõ projektõ rahhuga õnnistu meil nüüt ait ilõsas katõkõrdõsõ vana-aigõsidõ asju (innekõkkõ linatüütõlemisega kõõdetüide) välläpanõgikõtusõs tetä.»

Küsse ALLASÕ TIIA

ALLASÕ TIIA PILT

Niinemäe Tiiu.

Viaparandus

5.05 Uma Lehe jutun «Adsoni-võistlusõlõ loeti kõgõ inämb Lattikut» omma katõ inemise nime-ammõdi segi lännü. Õigõ om, et võistlusõ žüriin olf Võromaa keskraamadukõgo latsiosakunna juhataja Laanpere Helle ja Taali Eve om Sännä raamadukõgo juhataja. Pallõmi andis!

UMA LEHE TOIMÕNDUS

30 aasta pärast marju korjama

PEEDOSAARÓ KAISA

Vanasti oll' talorahval kommõ kävvü ütstõsõ man talossin rassõmbit tõid tegemän. Seo ilma aigu istutõdas talossin näütõses mõtsa. Kai Kanepi vallon Valgiperäl, kuis tuu asi käü ja lei esi kah ütten.

8. lehekuu pääväl pidi sõitma Valgiperäle. Põlva mõtsa-umanigõ seldsi konsulent Petersoni Kalle (55) selet lahkolõ ja nii täpsele tii är, et är essü es saa sukugi. Jäti massina tii viirde ja kõndsõ niikavva, ku naksi nägemä kirvidõga vehklejit mihi.

Kõgõpäält sai oppust, kuis piät istutama ja ku suurõ mulgu piät kaibma. Sis anti käsk võtta puniti: ütele anti lapju, tõsõlõ rassõ pang kuusõloomakõisiga, kolmas jäi tühje kässiga. Ma trehvis kokko katõ tubli ja tüüka mehoga. Üts tekki mulgu maa sisse ette, ma panni kuusõ mulku ja tõnõ miis toigaš mulla pääle. Tüü lätš kipõlt külh!

Ku ollimi puultõist tunni tüüd är tennü, tull'joogipaus. Nurmõ veeren oll' küllüle kolleeg üte tõsõ paikliku

lehe mant: rassõ tüü ja kuum päiv es mõõ kõigilõ häste. Kah mõtsa istutama tulnu medõe pruuvsõ kehvä vällänagemisega kirätsurra jupp aigu turguta, a peräkõrd otsustõdi iks kiirabi paiga pääle telli.

Sis naksi kõik mu pääle kaema ja küsüma, et kuis mul om ja kas ma äkki es tahtnu juvva? Ma hiitü är, et kas mul om midägi hätä vai? Mu paarilisõ sis ütli, et ma ka jo aokiränik ja perän piät mullõ kah viil kiirabi kutsma... Viil oll' medõe olnu nii usina, et olliva mu tüüriista, diktofoni, haigõlõ kolleegilõ ütten sokutanu. Önnõs näi ma tuu kipõlt är ja sai viil kätte.

Päält lõunasüüki es lääki pallo aigu, ku kõik tüü sai tettüs. Petersoni Kalle selet tuud kah, mille võõrit inemiisi niimuudu mõtsa istutama oodõtas: «Tuu-jaos, et Eesti mõtsa, miä omma maaha raodu, saasi kultiveeritü ja et neo inimese, kinkal om vahtsõ mõtsa istutamisõ man api vaia, saasi tuud. Häa om seo ka noilõ, kinkal hindäl mõtsa olõ-i – nii saava nä kah luudusõ jaos midägi är tetä.»

Valgiperä oll' mõtsa istutama tulnu nii tüü pärast mõtsaga kõõdetüisi inemiisi ku niisama huviliidsi. Petersoni Kalle kiit ka kolmanda põlvõ mõtsamihi: «uma säitsmeastadsõ cloiäga

nä märkvä, et jahimehes naka-i nä kimmäle, a mõtsamehe ammõtit viil iks kaias,» oll' Kallel häämiil nuuri mõtsamihi opada.

A oll' olnu peris vaiv löüdä kotust, kon saasi mõtsa istuta. «Timahava om veidü raotu ja säändsit suuri lankõ, kon suurõ seltskunna jaos om terves pääväs tüüd, olõ-i pallo,» selet tä. Valgiperä Gauki perre talomõtsa langi pääle tulti tuuperäst, et varatsõmbast om teedä, et seo pere hoolitsõs puukõisi iist nigu ummi latsi iist.

Kalle arvas, et märgotaminõ või jo kah hää asi olla, a önnõ mõttõjõuga siski asjo är tetä ei saa. Timäga ütlet meelel omma ka maaumanigu Gauki Andres (49) ja timä poig Kristjan (25). Gauki pere om Valgiperäl toimõndanu tuust aost, ku mõisamaad jupõs jaeti. «Ma esi tundsõ murõt ja huvvi uma kodokandi peräst. Tuuperäst olõ ka esi siiä tulnu ja maad hindäle mano soetanu,» ütlet esä Andres. «Võhlu mi kah olõ-i: lasõmi kõiki inemiisi umma mõtsa tulla. Inemise, kiä lähkül eläse, käävä mi mõtsan marju ja siini korjaman. Ku inemine pidä hinnäst mõtsan häste ülle, sis mille es võinu tedä umma mõtsa laskõ,» arvsiva Andres ja Kristjan.

Petersoni Kalle opaš, kuis piät puukõist mulda pandma.

PEEDOSAARÓ KAISA PILT

Peremiihil oll' hää miil, et nii hulga tüüd sai är tettüs. «Võõrit inemiisi oll' rohkõmb

ku tutvõt,» kõnõl Andres. Mu tüüpäiv sai läbi kellä nelä paiku. Lubasi viil peremiibile, et tulõ

30 aasta pärast sinnä mõtsa marja ja siinde. Peremehe vasta es olõ.

Tütärlats mõist vanaimmi kunstõ

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Kanepi valla Koorastõ külä tütärlats Rüütli Egle (18) tekki kooli kunsti-oppusõ lõputüüs valmis uhkõ sõba ja jää-i hätta ka miüõ rahvarõiva-asjo tegemisega.

«Tull' tetä tarbõkunsti: üts tekki lapiteki, poiis teivä riilut, ma sis mõtli, et võissi tetä rahvarõividõ mano sõba,» kõnõlõs Rüütli Egle. Oppaja Kõivu Ele soovif tetä seo vasõliidsiga: seo rõividõ ilostamisõ viis om peri muinasaost. Villändi kultuuriakadeemiä opilasõ omma tennü näide kotsilõ põhaligu uurmistüü ja käsitüü-aokirän oll' tegemise oppus olõman.

«Aigu lätš rohkõmb, ku ma arvsi,» tunnistas Egle. «Kõgõpäält oodi rõivast – seo om kah käsilde koet, oppaja es taha, et

Rüütli Egle esitettü sõbaga.

HARJU ÜLLE PILT

osta lihtsä rõiva –, vasõliidsi pääle kuluti är 36 miitret traati. Pandsõ sukavarda akutrelli külge, käändse traadi spiraalis. Sis tull' seo spiraal 1,4 senti-miitre pikkuisis jupõs lõiku ja narmilõ otsa panda. Kõlapail viirde ja valmis.» Eglel kullu taa tüü jaos üle kümne tunni.

Eglel om koton raamat Kanepi, Põlva ja Rāpinä rahvarõividõ kotsilõ ja säält tä kai pilte, määne piät sõba vällä nägemä. Tä om ka muido suur rahvakunsthuvilinõ.

Härgütänü om tedä oppaja Kõivu Ele, kelle kotsilõ ütles Egle, et hää om kaia, kuis oppajal silmä helkämä löövä, ku mõni opilanõ timä mano lätst umma valmissaanut tüüd näütämä. Kõivu Ele kiit Eglet vasta: «Tä om sündümisest saadik rahvakunsthuvilinõ, väega hää joonistaja ja ettevõtlik viil kah!»

Rahvarõivit om Egle ka varramba tennü: et tä käü ütten klassisõsaraga rahvatandsu tandsman, sis umbliva nä ütlet

aastal esi hindäle hammõ. «Lätš pallo rohkõmb aigu ku taa sõbaga, a väega ilosa saiva ja prõllatsõs omma nii är kanttu, et piässi nakkama vahtsõt tegemä,» seletäs Egle.

Katõ aasta iist tull' Eglel tetä kooli majandusoppusõ tüüs uma opilasfirma. «Piili pääl teimi väiku nardsuvaiba ja noist umblimi koti,» kõnõlõs Egle uma firma toodangust. «Saimi kävvü Rumeenian riikevahõlidsõl opilasfirmadõ laadal. Säält lätš häste ja Eesti rahvakultuur pakk egäl puul huvvi: sügüse, ku käve Slovakian riikevahõlidsõl nuuri vahetusõl, ollimi kultuurõ õdagul sõbrannaga rahvusligun stiilin rõivin. Külh säält tetti pilti, kõgõ inämb huvvi paki tsuvva.»

Päält käsitüü tegemise tands Egle rahvatandsu Kagu Kabu-jalakõisin ja om ka uma kooli opilasesindüsen. Egle meelet olõs hallõ, ku Kanepist keskkool är kaos ja tä ei tiiä kedägi, kiä tahassi kohegi kavvõmba-

he kuuli kävvü.

Koorastõn elämise man miildüs Eglele vaikus: «Ku oll' Tafnan tandsupidol, sis üüse oll' säält kah kõva larm ja uulidsalamp paistu silmä. Siin inemise ei käü müüdä ja saat hindäette olla.» Koorastõ om timä meelet perädü illos kotus. «Hummogu, ku kuuli lää, sis sakõst mõtlõ tuu pääle, et kuis önnõ pilti tetä – nii illos om välän!»

Egle vanaimäl om kümme last ja egä suvi omma Egle kodo man suguvõsa kokkotulõgi: kokko tulõva vanaimä latsõ ja latsõlatsõ. «Ma olõ 18. latsõlats, kõgõ noorõmb,» seletäs Egle ja ütles, et egä kõrd om iks üle 50 inemise paiga pääle tulnu.

Midä Egle edesi oppi taht, tuud tä viil vällä ei reklaami, kahjatsõs önnõ, et timahava saa-i Villändihe rahvuslikku käsitüüd opma minnä. Tedä huvitas geograafia ja reismine, saman taht tä umäette nokitsa, a mitte puutri takan.

Kiri Kaasanist

Võromaa miis SAAREPUU JAANUS lätš tüüle Tatarimaalõ Kaasani kanti. Uma Lehe lugõjilõ jaga tä ummi tähelepanõkit elost täambädsen Vinne riigin.

Ütsäs kiri. Illos ja jälle kevväi

Kevväi om peril ja nii nigu ma pelksi, om lumõ alt vällä sulanu ilmlõpmalda pallo asku ja kõntsä.

Talvõl om illos: pia egä päiv tulõ paar sentimiitret värskit

lumõ pääle ja kõik saa ilosalõ puhtas ja valgõs. Kevjä om vaia rihä kätte võtta ja väreti tagonõ kõrda tetä, a säänest kommõt paistus, et inemiisil siin ei olõ – tuu olõ-i mu uma, miä väretist vai väläussõst vällä-poolõ jääs.

Mullõ tulõ miilde üts reis

Kuriili saari pääle, kos Južno-Kurilski liinan vai õigõlõ üteldä külän naistõrahva hummogu tüüle lätšivä: tulliva ussõst vällä ja malts kasvi ussõst sisse.

Uulidsa oll' rohkõmb mülkä muudu ja üle noidõ mülkide oll' pantu lavva. Ja nii noid lavvajuppõ piten nuu preilna säält sõs kepsli, ilosa soengu pään ja võrksuka jalan.

Ja siin om samma muudu. Lavvajuppõ viil ei olõ, a ega nä tulõmalda vist ei jää – Vjatka jõõn vesi mugu nõsõs.

A tuu kraammisõ ja hindä ümbre kõrta hoitmisõga om lugu iks veitkese sant. Ma olõ mitmõ vinne reismise, kiä omma vällämaal käünü, kõnõl-

nu ja kõigilõ väega miildüs säält. Kül om säält illos ja puhas, egäl puul om muro ja lillihäitsme. Ja sis kaesõ ümbre ja õhkasõ kurvalt: a kae mis meil om, sitaunik...

Ma olõ tan nüüt kolm kuud är olnu ja tuud õhkamist om kuulda väega tihtsäle ja mitte önnõ uulitsidõ kõrta perrä. Egäl puul muial om tuu, tõnõ ja kolmas ja ku meil olõsi kah tuu, tõnõ ja kolmas, sõs olõs meil ka nii. Ütesõnaga, ku Stalin 1939. aastal Soomõ kah olõs är võtnu, kae ku häste mi sõs olõs elänü.

Inemise ei saa sukugi arvo, et tuu muro om külnü tuusama inemine, kiä säält muroplatsi keskel eläs, et lillihäitsme om

aknõ ala istutanu tuusama inemine, kiä säält aknõst vällä kaes ja puhas om selle, et inemise ei pillu umma sitta ilma piten lakja. Eks om muidoki ka «vällämaal» tuu asaga hädä ja om tõprip, kiä omma samasugudsõ ku siin, a ülene keskmäne om iks kõvva korgõmbal.

Inemiisil siin ei olõ tuud usku, et midägi muuta ja parõmbas tetä saa. Ma kuulõ tüü man egä päiv mitu kõrda, et mi pruuvsõmi külh niipiten, a ega midägi parõmbas es lää.

A sõs uurit ja kullõt, et kuis tetti ja mis tetti ja sõs saat arvo, et alla anti pallo lihtsäle. A ega vahtsõ asaga om nii, et aligusõn tulõ veitkese rohkõmb punni ja

ku asi iks õigõ om ja mõtõ hää, siis ütškõrd tä nakkas minemä ja sõs olõ-i inämb pidämist.

Mille tuu nii om? Mu meelet om tuu iks kommunistlik ilmakõrd, miä hää mitu põlvkunda är om tsurknu. Tuusama kõrd, mille bürokraatia mülkale om kaonu perädü hulk hüvvi mõttit ja julgõt päalenakkamist, kon kõik om kõigi ja mitte kellegi uma ja kon kõik kandva mitte millegi iist vastust.

Tuud muuta olõ-i lihtsä ja ega paar vai kolm vai neli inemist tervet ilma ei muuda. A ku tahtmist om, sõs ütte vai kattõ vai kolme tükükeist tuust ilmast muuta piäs egäüts umal eloal joudma...

Hüä äriplaan

ORAVEERE ANNI

Ütel varakevädäsel üül hii-levä kats miist Peipsi järve puulõ. Näil olliva sälakoti sälah ja kalavõrgu kangli all. Tassakõistõ hiilevä mehe ja vesi olf ka vaiknõ. Önnõ tsirkukõsõ, kink und mehe uma hiilmisega segäsivä, naksiva hindä vahel tsitstämä.

«Sa ütli, õt nimä mängvä nii õt vesi kiis, a mina ei kuulõ midägi!» nurisi üts miis, kelle sõbõr olf hüä jutuga ütch meelütänü.

«Olõ vakka! Olõs parõmb, ku nimä sinno kah õs kuuldu!» pahand sõbõr.

«Koh tuu loodsik sul om, mis sa lubasit?» uursõ jälki rahulõlmaldä miis.

«Näet sihsamah omgi. Võta ummõtõgi otsast kinni ja tõmbami timä vabahtõ vette!» ütelf sõbõr vasta.

«Säändsega! Seoga upumi mõlõmba är ja saami esil laskilõ sõõgisti!» peläs edimäne miis.

«Ah, mis sa pelgät! Ma olõ seoga innegi lafkit püüdnu ja püvvä viilgi!» kitf sõbõr.

Loodsik tougati vette ja üts mihist nakaš sõudma, a tõõnõ säädf uma mõla tüürist.

Mõlõmba mehe olliva hoolõga amõtih. Kuiki mõlõmbidõ jala jo hämmest saiva, siski vahtsõva mehe vapralõ tõõnõtõõsõst müüdä. Kumbki miis nigu õs näeki, õt vett mugu tullf ni tullf ja loodsik mugu vaiu ni vaiu. Mõlõmba mehe teivä näo, õt näid ei huvitagit üts tühine viinire, õt näid huvitasõ hoobis lafko, kes ümbre loodsigu lupsu lüümä naksiva.

Pilve lätsivä lakja, ilm valgõmbast ja lafko naksiva viih peris tandsu lüümä. Kas olõti trehvänü nägemä, kuis lafko umma pulma-

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

tandsu tandsva? Näid om perädü hulga, kõik hüppäse ummi hüppämiisi, kargasõ ummi kargamiisi. Tõmba õnnõ võrk ümbre ja nõsta kõik tuu kupatus loodskuhe. Loodskuhe külh, a lootsk olf jo poolõni vett täüs ja kõik aig tullf vett manõ.

No midä nüüt külh tetä? Võrk olf viimäde võimalusõni suuri rasvatsit kallo täüs, a ka loodsik õkva-õkva jalgu alt är vaoman.

Vett loodskust vällä pillu es olõ aigu. Kalavõrku vallalõ laskõ kah es saa. Ja kõigilõ hätile kroonist kumbki miis ujjo kah õs mõista. Ja kuis tuu järveperv kül nii kavvõndahe olf jäänü... Ku jala ummõtõgi põhja haarussi!

«Ma proovi taad võrku kuigimuudu kinni hoita, a sa püvvä kõikõ taad kremplit järveveerele veidikesege ligembäle tõmmada.» selet tuu miis, kiä olf sõbra ütch vidänü.

«Kae! Kes säält tulõva? No sääne lainõ aja meid kimmäle põhja!» hiitü sõbõr. «Sina olõ vaiki! Kül mina kõnõlõ näidega esi!» sai tä vasta.

Õkva sis manõõverdivä viimäde vinneaisõ kalakaitsoinspektri vaivalf vii pääl

saisvalõ loodskulõ kõrvalõ. Päält tutvassaamist tahtsõva kalakaitsoinspektri mihi püügilupõ nätä ja ka loodsik pidi registriirmaldä olõma.

«Näeti esiki, õt ma ei saa püügilupa karmanist otsi, õt mul omma mõlõmba kää kalavõrku täüs.» selet taa äpärduõnõ ettevõtõmisõ vidäjä. Avitaja inspektri juhtsõva paadi täpselõ tõõnõtõõsõ kõrvalõ ja võtiva asatundligult võrguotsa hindä kätte.

Võrguhoitõmisõst priis saanu kalamiis tõi puukarmanist määndsege paprõ vällä ja lei kõrra kää lakja. Lei säändse huuga, õt papõr näpo vahelt tuuldõ linnaš ja mõlõmba loodsigu kõvva kõikumä naksiva. Tuu kõva kõikumisõ päälõ vaiu vana määnü paadinäro peris põhja.

Ku mõlõmba mehe jo inspektride mootorpaadih olliva, pässi kõva tülõ vallalõ. Inspektri nõudsõva mihi käest püügilupa ja lootsku registriirmsnummõrd, a mehe näütsivä käega kõrd kavvõndahe ja kõrd süvväle.

Nimä ütli nigu üttest suust, õt näil olf külh nii püügiluba ku ka loodskul nummõrd

olõmah. Ja nimä olõs hüä meelega mõlõmbit avvõstõ inspektreile näüdänü, ku õnnõ ammõdimihi suurõ jovvuga mootorpaat õs olnu näide väikeist vagivahtõst lootskut põhja ajanu.

«Käüge mi ammõdisõidukist vällä!» käsõti inspektri. «Õgas mi jessukõsõ ei olõ, õt vii pääl kävvü saami.» naksiva kalamehe inspektreile vasta.

«Viimäte piämi ti loomusõ kah viirde viimä,» teivä inspektri nalla.

«Muidõgi piäti ja katõ aša peräst. Edimäne om tuu, õt mi lootsku uputit ti är. Tõõnõ põhjus om tuu, õt kõik latkõ ommava võrguh ummuksih ja saava nigunii otsa.» olli kalamehe targa.

Päiv olf joba ammuki keskhumoguh, ku neli miist tuu esieranis suurõ loomusõga järve päält viirde joudsõva.

Järve veereh lätsi kala nigu esihindäst nellä unikohe. Õga miis pand uma kalaunigu ei tiä kost vällä ilmunuisi kottõ sisse ja läts ilma jumalaga jätmaldä minemä.

Kapo Võõpso poodi mano!

Kuuli, et kaitsõpolitsei vai kapo palgal piässi olõma nii 300 inemist. A munitsipaalpolitsei piät läbi ajama 145 inemisega.

Samal aol, ku kapo mehe istusõ käe üsän, juuskva mupolasõ nigu orava ratta pääl ja trahvva võlssi pargi-

RUITLASO OLAVI, võõpsolanõ

tuid massinit. Massinidõ võlssi parkminõ olõ-i nalaasi! Seo om kõgõ hariligumb kufategemise harõ!

Kapo kodoleht and teedä, et nimä võiklõsõ inemusvastaliidsi kufatõie, genotsiidi, sõapropaganda, salakullõmisõ, terroristigõ ütõisüsi ja riigireetõmisõ vasta. Viil kaits kapo riigisalahuisi, takistas terrorismi päälõ raha andmist ja massihõtõmisõ riistu levikut.

No tulnu tõtõlõ näkko kaia ja kapo 300 inemist är kuunda. Mere Arnold kuuli är, timä olf viimäne sõakufategijä ja genotsiidi teos tegijä.

Päält Klenski õigõsmõitõmist olõ-i meil inämb ka sõapropaganda tegijit, ainumanõ nuhik, vanadusõst pulpõmmõ Simmi Hermann om kimmäle trelle takan. Pac uulidsa pommimiis om kah priisõõgi pääl.

Majandus om nii p...n, et tulõ-i siist mäenestki terrorismilõ raha andmist lähembä 250 aasta joosul!

Kõik vallatettü kapolasõ tulõsi mupolõ üle kanda. Saasi veitkesegi parkmistravhjõt mano ja välläõpnu mehe ütõkõrd ummõtõgi tõsidsõ tüü

päälõ.

Päälõki om mupolasõ üllenpidämäne palfo odavamb ku kapolasõ uma. Kapolanõ süü ja laias nigu tsiga, a mupolanõ om lihtsä ja hää inemine, harinu kokko hoitma ja kopkast lugõma.

Ku võtta alusõs, et inemiisi om meil umbõs 1 350 000, om meil egä 4500 inemise kotsilõ ütõ kapolanõ. Võõpso alõvigun om inemiisi üle 200, siin piäsi umbõs 0,04 kapolast elämä. Võron om 14 000 inemise kotsilõ 3,1 kapolast ja Põlvän 6314 inemise kotsilõ järeiligult 1,4 kapolast.

Päälõnõtä olõ-i palfo, a ku 145 trahvja mupolasõ kotsilõ om mitusada tuhat massinat trahvi, sis kulus näile ka väiku abi mafas är. Edespitnen võissi ka tohtrõ, oppaja ja tudõngi vabal aol parkmistravhõ tegemä panda. Egälõtel võissi plaan olla, mitund massinat trahvma piät ja ku arv täüs tulõ-i, sis trahvit kasvai paar kõrda kuun umma Opeli-rõnti garaazhin...

A ku mõni mupostõdu kapolanõ iks luurata ja riigisalahuisi kaitsa taht, sis tekku tuud vabast aost. Võõpso 0,04 kapolast võinu mõnikõrd viis minotit inne kümmet Võõpso poodi mano tulla. Õkvalt inne, ku andma naatas.

Viis minotit inne kümmet õnnõ riigisalahuisist kõnõldaski: ku palfo seo elo tegeligult p...n om ja ku palfo sitt sille ja pini helü killõ...

Tossu Tilda pajatusõ

Tsiagripp

Üts Võro miis läts kotost vällä ja püürd sõpruga juuma. Kodo tagasi sai hummogu. Tiä-i kon mofof, a olf hirmsahe külmä saanu – rüüst ja tatit vaiht pidämaldä.

«Kae kon tsiga, nüüt olt gripi kodo vidänü!» parast naanõ. «Mis tä muud om ku tsiagripp,» kohmas miis katõ kõhähuu vaihõlõ maru allahiitligult.

Pinikrõbuski

Ku taa vahtsõnõ eesti aig tullf, naati poodin pinikrõbuskit müümä. Reklam kihõf viil takast. Kitmine televiisorin lõppi lausõga: «...ja karv läigib.» Tuu tähendäs, et krõbus-

kidõ süümine pand pinikese karva läüklemä.

Üten maaperren olf nuur pinikene. Ku peremiis liinan käve, osf tä säält tuud pinne imeruuga suurõ kotitävve. Sõõgikaussi pantut vällämaa kunstkraami kutsik es putu. Lukõ jo elläi ei mõista ja tele-reklaamist kah arvo ei saa.

Külh pernaanõ meelüf, a pinikene es kae kausi poolõgi. Pernaasõl karaš süä täüs ja tä tsähväs mehele: «Süü no esi kott tühäs, kaemi sis, kuis karv läügüs!»

Perren olf neläaastanõ pojakõnõ. Väega teräne lats olf, midägi es jää täl tähele pandmalda. Latsiaian selet tä tõisilõ latsilõ: «Esä süü koton pinikrõbuskit. Ku kott tühäs saa, sis karv läügüs!»

Latsilõ

Vastussõq saatkõq
Tartu 48, Võro liin
65609 Uma Leht vai
info@umaleht.ee.

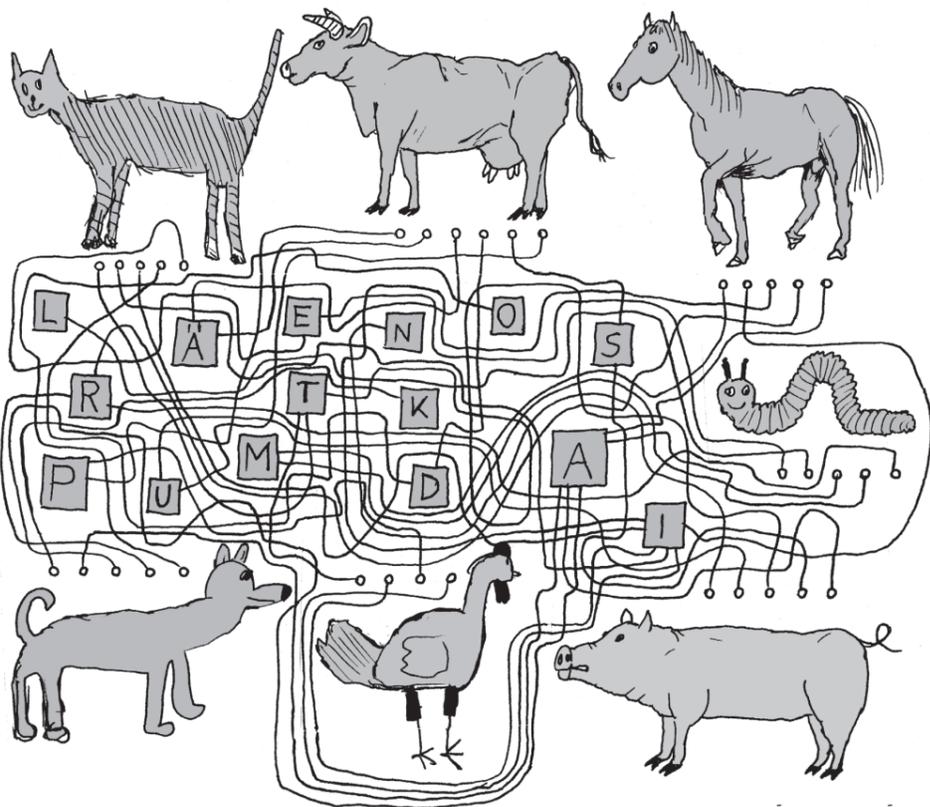
Manõq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja televõninumõrd. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ mõistatusõ õigõ vastus om undruk.

Avvõhinna saa Hiendi Herta (12) Mammastõst.

Seo kõrd püvvä eläjide nimmi ärq arvadaq: Viäq egä eläjä mant joonõq õigõ tähe manõq ja panõq tähist nimi kokko.

Saadaq nimeq ärq ildampa 28. lehekuu pääväs!

Tsehkendi SAARÕ EVAR ja SAARÕ HIPPI

Kaeq egä kolmapäävā vahtsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Imäpäävā vikto-riini vastussõ:

1. Underi Marie ja Adsoni Artur.
2. Zirgu Evi, Vaabina raamadukõgo juhataja.
3. Kauksi Ülle.
4. Laube Kadri.
5. Vehverment ja küümne.
6. Kihnu Virve (Virve Kõster).
7. Heibergi Marie.
8. Pärlijõgi.

Avvõhinna saa Pruuli Esper Keilast.

UMA LEHE TOIMÕNDUS

Hääd tutvut

KULLI AIVARIT

mäletäse perekund Pulk ja tuu Saksamaa kuus, kel tä alumaisi osõ pügäsi

Kuuluda

Müü

Tammõ- ja saarõpuust põrmandulava (soodsalt!). Teedüs tel 564 4757 (Madis), www.saareporand.ee.